

ART DECO; KUNST EN STIJL EEN OOSTENDSE DAME VERTELT OVER HAAR COLLECTIE

Typisch voor de Art Deco-periode waren de sierlijke beeldjes.

Rose Vercaemst is sinds vele jaren een bekend en tevens heel succesvol decoratrice. Tal van winkeltalages in de kuststreek worden met de regelmaat van de klok door haar steeds weer opnieuw gedecoreerd.

Bekend is Rose ook van haar antiek- en brokantezaak op de Oosthelling te Oostende.

Weer anderen zullen haar dan wel weer kennen van één of andere antiek- of brocantemarkt ergens te lande.

Weinigen kennen echter de echte Rose Vercaemst die heel hard moest knokken om het als vrouw in dit wereldje waar te maken.

Haar kennis over alles wat met kunst te maken heeft uit de periode 1890-1950 is gewoon fenomenaal. En als ze in Oostende eigenlijk te weinig respons krijgt dan ligt dan zeker niet aan haar.

Zij liet ons binnen in de kwetsbare wereld van art deco, met de pentekeningen van Icart, de sierlijke beeldjes van Chirpus enz...

Deze prachtige zaken behoren evenwel gedeeltelijk tot haar eigen collectie.

Wat is Art Deco?

In feite is Art Deco een ontwerp- en decoratiestijl die zijn hoogtepunt bereikte tussen de beide wereldoorlogen. De naam is ontleend aan de Exposition des Arts Décoratifs et Industriels, in 1925 in Parijs gehouden.

De term art deco wordt eigenlijk gebruikt om in enigszins vereenvoudigde bewoordingen de verschillende ontwikkelingen aan te duiden die tussen de twee wereldoorlogen plaatsvonden in de wereld van het ontwerp.

Art deco vormt tevens een passende benaming voor de stijl die direkt volgde op 'art nouveau' aan het einde van de 19de eeuw.

Bij art nouveau had men op het vlak van tekening en versiering voor gebouwen en andere kunstwerken vooral gebruik ge-

maakt van bloemmotieven. Art deco daarentegen was evenwel door en door modern in de zin dat men de slinger- en golfkenmerken van art nouveau losliet en in plaats daarvan zich richtte op het abstracte ontwerp en op de kleur omwille van de kleur. Wanneer art deco zich tot de natuur wendde voor inspiratie werd de voorkeur gegeven aan het afbeelden van dieren of van de vrouwengestalte. Art deco was een stijl die doordrong in elk facet van het dagelijkse leven tussen de beide wereldoorlogen. Iedere vorm van kunst en ambacht speelde in op het nieuw levensgevoel, of het nu de film was, of het ontwerp voor een radio of een auto.

En daar waar art nouveau zwaar, gecompliceerd en druk was geweest, was art deco helder en zuiver. De lijnen in art deco vertoonden geen kringelende beweging als waren zij het centrum van een draaikolk.

Art deco kon lichtvoetig zijn op het ene vlak en dooernstig en doeltreffend op

het andere.

Deze stijl, dé stijl, in een tijd van ongekende verandering was flexibel genoeg om die verandering te weerspiegelen.

Sferbeeld van die tijd

Er zijn veel mensen voor wie de periode tussen de beide wereldoorlogen een vage herinnering oproept aan de kindertijd of de moeilijke jeugdijaren die voorafgingen aan een militaire dienst die het einde van hun leven had kunnen betekenen. Anderen zullen zich de eerste Hollywoodfilms, het dansen en hun verkering herinneren. Allen maakten zij deel uit van dezelfde wereld. De periode van 1918 tot 1939, afgebakend door de beide wereldoorlogen had een zeer specifiek, zij het tegenstrijdig karakter.

In de westerse wereld was zij behalve het tijdperk van de economische malaise ook het tijdperk van een koortsachtige, jeugdige vitaliteit, die trachtte te negeren wat, achteraf bezien zo onmisbaar onmiskenbaar lijkt: de op handen zijde oorlog.

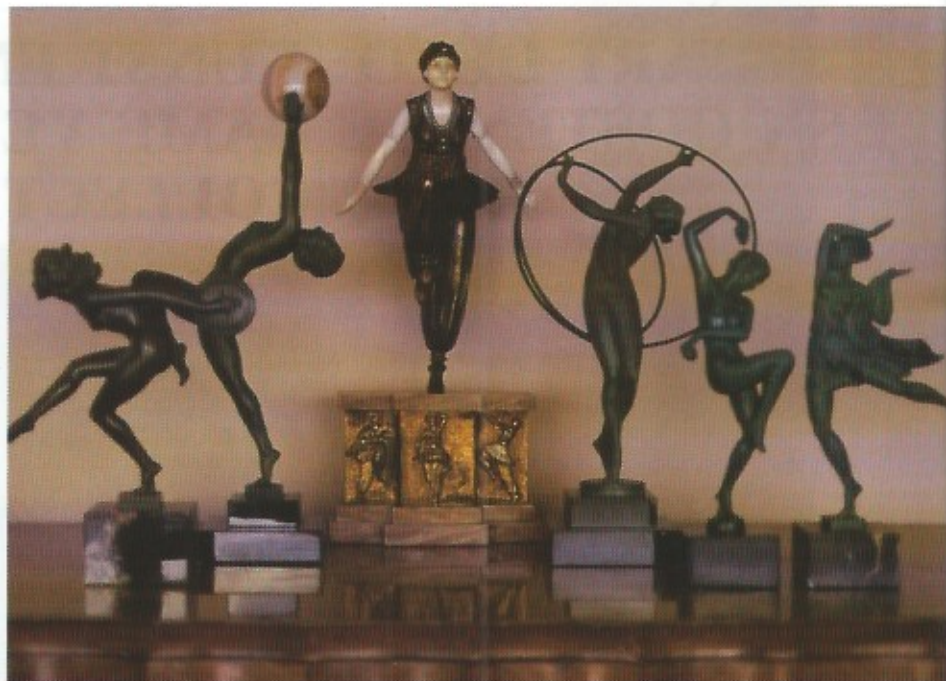
In 1918 sloten de geallieerden zich aan een tot de Volkerenbond. Zij hoopten zeker te stellen dat iets zo verschrikkelijks als de Eerste Wereldoorlog zich nooit meer zou voordoen. Het pakte heel anders uit. De jaren twintig en dertig waren in feite slechts een pauze. De benamingen en beschrijvingen van deze periode zijn even talrijk als haar geschiedschrijvers. Dit was het tijdperk van de jazz, van de swing en van de charleston, het tijdperk van de bakvis, van Hollywood en van Goodbye to Berlin van Christopher Isherwood en uiteraard het tijdperk van art deco. Het was echter ook het tijdperk van de grote crisis, van de Krach van Wall Street, het tijdperk waarin de waarde van het geld onberekenbaar werd, het tijdperk van het fascisme.

Het mag een typische gril van de menselijke natuur heten dat ook in perioden van de diepste duisternis en van malaise de geest zijn creatieve bronnen aanbood om iets van schoonheid in stand te houden. De talloze, voor vrijwel iedereen betaalbare theepotten, kopjes, koekjes-trommels, schoteltjes, borden en sigarette-aanstekers in art-deco-stijl, met hun heldere kleuren en eenvoudige dessins, vormden op bescheiden en praktische wijze een stimulans voor de lusteloze geest.

Bij Rose Vercaemst troffen we vooral ook een groot aantal siervoorwerpen en kunstwerken aan uit die art deco periode, dit benevens art decojuwelen.

Beeldhouwkunst in art deco

De meest representatieve luxe-artikelen waren misschien wel de beeldjes van «Chryselephantine» van kunstenaars als

Vooraf deze beeldjes ontworpen door Art Deco-kunstenaar D. Chiparus kenden zeer veel bijval.

Gerdago, Otto Poerzl, Jozef Lorenz, Alexandre Kelety, F. Preiss en natuurlijk D. Chiparus. De benaming «chryselephantine» was afgeleid van het Grieks en werd gebruikt als beschrijving voor beeldhouwwerk van goud en ivoor. In de art-deco-terminologie betekende het de combinatie van vele uiteenlopende materiaalsoorten waaronder uiteraard niet alleen goud en ivoor maar ook schildpad, laqué, zilver, brons, marmer, keramiek, bakeliet, plasticsoorten, enz...

Vooraf de vrouw was de dankbare inspiratiebron van de beeldhouwers uit de art-deco-periode. Zij concentreerden zich daarbij heel vaak op het kostuum en de figuratie van danseressen.

Ook juwelen uit de Art Deco-periode zijn nu terug erg in trek.

De danseressen van Chiparus, in gestrekte balletposes, werden vaak van het hoofd tot de voeten gehuld in exotische gewaden.

Door die toepassing van de brons-patina-techniek wist hij aan zijn danseressen een verfijnder uitdrukking te geven dan zijn tijdgenoten. De exotische kostuums en poses weerspiegelden de grote belangstelling die de Ballets Russes hadden gewekt bij ontwerpers en ambachtslieden. De sculpturen konden theateraard zijn, modern, een weerspiegeling van de heersende mode, maar met de banaliteit van alledag hoefden zij zich niet bezig te houden. Zij vormden verfijnde straaltjes van escapisme, die ondanks het feit dat zij niet goedkoop waren, in grote hoeveelheden verkocht werden in de betere zaken van Parijs, Londen, Berlijn en New York.

De makers van die sculpturen en dus ook Chiparus werden in die tijd vaak verkeerd begrepen en beoordeeld. Deze lichtvoetige, amusante werkjes hebben nooit de pretentie gehad meer of minder te zijn dan mooi, aantrekkelijk, bevalig, sierlijk enz...

Art-deco meubels

Bij Rose Vercaemst ontdekten we ook een prachtig art-deco-meubel, Art-deco-meubels vormen ongetwijfeld een van de interessantste en meest geïnspireerde toepassingen van deze stijl. De hoge prijzen van nu zijn zeker te danken aan de faktor zeldzaamheid, maar evenzeer aan de waarde die men aan deze meubels hecht omwille van het hoogwaardige vakmanschap waarmee ze vervaardigd werden. Voor het kopiëren van dergelijke meubelstukken zou men in onze tijd prak-

tisch geen geschikte meubelmaker kunnen vinden. En wat men toen reeds vreesde, namelijk het teloorgaan van dergelijk vakmanschap gebeurde overigens ook door de niet te stuiten industrialisering.

De handel in luxe-artikelen was onmiskenbaar een kostbaar en elitair bedrijf. De hernieuwde opkomst ervan was echter te danken aan andere factoren. Behoudens in enkele speciaalzaken was de

afzet van eigentijdse meubelen beperkt. Toen de nieuwe warenhuizen in gingen zien dat de ontwerp-kunst hun van groot nut kon zijn, veranderde de situatie. Au Printemps zette zijn Studio Primavera op, Le Louvre zijn Studium Louvre, Au Bon Marché zijn Pomone en Galeries Lafayette La Maîtrise. De klanten ontdekten al gauw dat zij in deze winkels de meest moderne meubels konden kopen tegen een redelijke prijs.

De hele meubelindustrie kende een verrassende openheid en ideeën en vakmanschap werden royaal gedeeld. Even royaal liet Rose Vercaemst ons haar unieke collectie bewonderen.

cw.

Bronnen: De Wereld van Art Deco.
Art Deco and other Figures.

Meer inlichtingen: DECORATIVE AND FINE ARTS 1890-1950
Oosthelling 9 - 8400 Oostende
